

Powoływanie członków Komitetu Regionów

Procedury stosowane w państwach członkowskich

STRESZCZENIE

W preambule Traktatu o Unii Europejskiej wymieniono, wśród celów Unii, kontynuację „procesu tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy, w którym decyzje są podejmowane jak najbliżej obywateli”.

Utworzenie, na mocy traktatu z Maastricht z 1992 r., Komitetu Regionów (KR) mieści się zatem w ramach instytucjonalnych, mających zagwarantować faktyczne uczestnictwo szczebla regionalnego i lokalnego we wspólnotowym procesie decyzyjnym.

Procedura powoływania członków Komitetu Regionów, jako organu reprezentującego różne społeczności, ma zasadnicze znaczenie dla jego funkcjonowania.

Różnorodne procedury wyboru członków KR-u i ich zastępców w różnych krajach UE są odzwierciedleniem różnorodności systemów politycznych i samorządowych występujących w Europie. Rozszerzenie Unii do 27 państw członkowskich dodatkowo uwydatniło ten fakt.

W związku z tym mamy do czynienia z dwoma wariantami. Z jednej strony, w państwach federalnych lub posiadających silny system regionalny, jak Niemcy, Austria, Belgia, Hiszpania czy Włochy, przedstawicielska rola regionów jest wyraźnie określona w aktach prawnych. Delegacje tych państw w KR-ze składają się głównie z przedstawicieli regionów, a samorządy lokalne są bardzo słabo reprezentowane. Z drugiej strony, w państwach, które nie posiadają systemów regionalnych lub w których system ten jest słabszy, przedstawiciele pochodzą głównie, a czasem wyłącznie, ze szczebla lokalnego (np. Portugalia, Grecja, Estonia, Litwa, Cypr, Szwecja i Luksemburg).

Pomimo różnorodności procedur powoływania członków stosowanych w różnych krajach, należy podkreślić istotną rolę związków jednostek samorządu terytorialnego w tych procedurach. W większości państw

członkowskich, a szczególnie w przypadku nowych delegacji, przygotowanie list kandydatów należy do związków samorządów regionalnych lub lokalnych, które następnie przekazują je rządowi centralnemu, który podejmuje ostateczną decyzję. Mimo że w różnych krajach rządy centralne okazują różną wrażliwość polityczną wobec jednostek niższego szczebla, rzadko kiedy wprowadzane są zmiany do list przedstawionych przez te związki. Właściwie prawie wszystkie rządy krajowe przyjmują przedłożone im listy kandydatów i zatwierdzają je bez zmian, a następnie przekazują Radzie Ministrów UE.

Przepisy dotyczące składu Komitetu Regionów i procesu mianowania jego członków kilkakrotnie ulegały zmianom, począwszy od art. 198A traktatu z Maastricht po ostatnie modyfikacje zamieszczone w traktacie lizbońskim, podpisanym 13 grudnia 2007 r. i przechodzącym obecnie proces ratyfikacji przez państwa członkowskie UE¹.

W szczególności sam Komitet Regionów kilkakrotnie przedstawił szczegółowe postulaty dotyczące jego składu, a zwłaszcza odnoszące się do wymogu, by członkowie posiadali mandat wyborczy samorządu regionalnego lub lokalnego lub byli odpowiedzialni politycznie przed demokratycznie wybranym zgromadzeniem, a także do zrównania czasu trwania kadencji jego członków z kadencją posłów do Parlamentu Europejskiego (pięć lat zamiast czterech)².

Chociaż traktat amsterdamski przyniósł pewien postęp pod względem kompetencji Komitetu Regionów – poprzez rozszerzenie jego działalności konsultacyjnej, to dopiero w traktacie nicejskim uwzględniono wnioski Komitetu dotyczące procesu mianowania jego członków. W następstwie wejścia w życie traktatu nicejskiego dnia 1 lutego 2003 r., członkowie i zastępcy członków KR-u muszą być bezpośrednio wybieranymi przedstawicielami władz lub być politycznie odpowiedzialni przed zgromadzeniem pochodzącym z wyborów bezpośrednich. Trzeba jednakże podkreślić, że od momentu utworzenia Komitetu Regionów, poza kilkoma wyjątkami, większość delegacji krajowych przestrzegała tej zasady legitymacji demokratycznej.

---

¹ Przegląd zmian przepisów regulujących proces mianowania członków Komitetu Regionów, począwszy od art. 198A traktatu z Maastricht, można znaleźć w zał. II.

² Zob. zał. III i IV.

Ostatecznie po wejściu w życie Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w kształcie uwzględniającym zmiany wprowadzone traktatem lizbońskim, nowe przepisy regulujące skład Komitetu Regionów i mianowanie jego członków brzmieć będą następująco:

Część szósta „Postanowienia instytucjonalne i finansowe” – tytuł I „Postanowienia instytucjonalne” – rozdział 3 „Organy doradcze UE” – nowy art. 300 ust. 1, 3, 4 i 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (postanowienia wspólne dla Komitetu Regionów i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego)

„1. „Parlament Europejski, Rada i Komisja są wspomagane przez Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów, które pełnią funkcje doradcze.

[...]

3. W skład Komitetu Regionów wchodzi przedstawiciele społeczności regionalnych i lokalnych, posiadający mandat wyborczy społeczności regionalnej lub lokalnej albo odpowiedzialni politycznie przed wybranym zgromadzeniem.

4. Członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów nie wiążą żadne instrukcje. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swoich funkcji, w ogólnym interesie Unii.

5. W regularnych odstępach czasu Rada dokonuje przeglądu zasad, o których mowa w ustępach 2 i 3, odnoszących się do charakteru składu Komitetów, w celu uwzględnienia rozwoju gospodarczego, społecznego i demograficznego w Unii. W tym celu Rada na wniosek Komisji przyjmuje decyzje”.

Część szósta „Postanowienia instytucjonalne i finansowe” – tytuł I „Postanowienia instytucjonalne” – rozdział 3 „Organy doradcze UE” – sekcja 2 „Komitet Regionów” – nowy art. 305 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dawny art. 263 akapity 2, 3 i 4 TWE)

„Liczba członków Komitetu Regionów nie przekracza 350.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję określającą skład Komitetu.

Członkowie Komitetu oraz w równej liczbie zastępcy członków są mianowani na okres pięciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada przyjmuje listę członków oraz zastępców członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Kadencja członków Komitetu kończy się automatycznie, gdy mandat, o którym mowa w art. 300 ust. 3, na podstawie którego zostali zaproponowani, dobiega końca. Są oni wówczas zastępowani na czas pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z tą samą procedurą. Członkowie Komitetu nie mogą być równocześnie członkami Parlamentu Europejskiego”.

Należy podkreślić, że w wyniku zmian wprowadzonych traktatem lizbońskim, gdy Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wejdzie w życie, podział mandatów członków Komitetu Regionów nie będzie już figurował w traktacie, lecz skład Komitetu będzie ustalany decyzją przyjmowaną przez Radę³.

Ogólnie rzecz biorąc, podczas selekcji kandydatów wszystkie kraje biorą pod uwagę dwa kryteria: równowagę polityczną i równowagę geograficzno-terytorialną. Są to dwa warunki o zasadniczym znaczeniu dla zapewnienia właściwej reprezentacji samorządów lokalnych i regionalnych w Komitecie Regionów. Warto również podkreślić, że coraz więcej delegacji krajowych w KR-ze uwzględnia wśród swych kryteriów kwestię równej reprezentacji kobiet i mężczyzn.

---

³ Zgodnie ze zmianami wprowadzonymi w art. 15, rozdział 5, tytuł I Aktu dotyczącego warunków przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej, oraz w art. 13 Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Bułgarskiej i Republiki Rumuńskiej, podział mandatów w Komitecie Regionów pomiędzy państwa członkowskie ustala się obecnie następująco: Belgia – 12, Republika Czeska – 12, Dania – 9, Niemcy – 24, Estonia – 7, Grecja – 12, Hiszpania – 21, Francja – 24, Irlandia – 9, Włochy – 24, Cypr – 6, Łotwa – 7, Litwa – 9, Luksemburg – 6, Węgry – 12, Malta – 5, Niderlandy – 12, Austria – 12, Polska – 21, Portugalia – 12, Słowenia – 7, Słowacja – 9, Finlandia – 9, Szwecja – 12, Zjednoczone Królestwo – 24, Bułgaria – 12, Rumunia – 15. Zob. art. 263 wersji skonsolidowanej Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zał. II).

Niniejsze opracowanie składa się z 27 tekstów dotyczących wszystkich państw członkowskich UE. Każdy rozdział poświęcony jest jednemu państwu i dzieli się na trzy części:

- 1) podział stanowisk (delegacja krajowa, członkowie i ich zastępcy);
- 2) podstawy prawne;
- 3) procedura mianowania.

Co do części dotyczącej podstaw prawnych, należy odnotować, że wiele krajów wyznacza swoich członków na podstawie art. 263 TWE. Dzieje się tak w przypadku Francji, Niderlandów, Luksemburga, Grecji, Cypru, Danii, Estonii, Węgier, Malty, Republiki Czeskiej, Zjednoczonego Królestwa i Szwecji. Niektóre kraje, jak Finlandia czy Słowacja, nie wymieniają żadnej podstawy prawnej wyznaczania swoich członków, opartej na prawie wspólnotowym czy krajowym, a inne kraje z kolei opierają się na dekretach ministerialnych, dekretach Ministra Spraw Wewnętrznych, opiniach prawnych czy też decyzjach.

Zawarta w niniejszym opracowaniu prezentacja rozmaitych procedur mianowania członków Komitetu Regionów w 27 państwach członkowskich UE została zaktualizowana do stanu na czerwiec 2007 r.*

---

* Opracowanie to jest obecnie dostępne wyłącznie w jęz. francuskim; zostanie ono również udostępnione w jęz. angielskim, lecz, ze względu na jego rozmiary, tłumaczenie na inne języki wspólnotowe nie jest w tej chwili przewidziane.

Dalsze informacje: Studies@cor.europa.eu

Komitet Regionów, Dyrekcja Prac Konsultacyjnych, Dział Ekspertyz.